Z VYPRÁVĚNÍ VÍM, že jsme museli žít střídmě: můj otec byl dědičným kapitánem u mandžuského jezdeckého pluku a důstojníci přece mívají jen skromné příjmy, na které mimoto musí zvláště v provincii dlouhé měsíce čekat. Maminka, zoufalá dotíráním našich věřitelů, se nakonec rozhodla, že nechá otce na starosti jeho konkubíně Tchi Jou a sama se vypraví s dětmi do hlavního města a pokusí se mu tam za pomoci vlídných příbuzných vyběhat výhodnější a vyšší funkci. Tuto naději však zmarnila otcova náhlá smrt. Otcův bratr, strýc Mujanga, se tehdy šlechetně ujal osiřelé rodiny. Byl to bohatý a vznešený pán, vyrůstala jsem tedy se svými bratříčky a sestřičkami v jednom z největších domů na tržišti Ťin, v tatarské čtvrti v Pekingu.

Dítě žije bezstarostně, ani otcova smrt, ani matčiny slzy mnou příliš neotřásly, byla to pro mne nádherná doba. Všechno kolem mne se najednou rozšířilo, pokoje byly pěkně zařízeny, stoly plné chutného jídla a já užívala nečekaného bohatství. Strýc Mujanga mi nikdy nedal najevo, že sem nepatřím. Jeho vlastní dcera Sakota, moje družka, protože jsme byly stejně staré, se někdy ani nedovedla smířit s přízní, kterou mi prokazoval její otec.

Každý nás, mé dva bratříčky, mou sestřičku a mne, rozmazloval. V kuchyni jsme směli okoušet pokrmy, jež pak přicházely na stůl. Siou, tlustý jednooký kuchař, nás zvedal, abychom mohli krmit ptáčky stejně kulaťoučké, jako byl on sám, kteří se samou zazobaností už ani nezmohli na trošku zpěvu.

慈禧的秘密日记慈禧的秘密日记慈禧的秘密日记慈禧的秘密日记慈禧的秘

慈禧的秘密日记慈禧的秘密日记慈禧的秘密日记慈禧的秘密日记慈禧的秘

Dvakrát do týdne přicházel do domu vyučovat bledý mladý mandarín. Společně s ním jsme pilně četli pět čínských klasických knih, naučili jsme se počítat na počitadle a směli jsme pod jeho dohledem malovat vodovými barvami, hrát na loutnu a cvičit se v kaligrafii a skládání básní. Byl to v každém směru mistr, jak se nám alespoň zdálo. Chválil mě, jak zručně si vedu se štětcem. Malovala jsem květiny a ptáky a hory sahající až do nebe. Tím, co jsem se naučila, jsem se pyšnila před děvečkami, které občas pro zábavu žádaly, abych jim pomohla s domácími pracemi. A zahradník Paj se mnou rád zaléval květiny v galerii vedoucí do velkého čtverhranného dvora.

Několikrát jsme směly, Sakota a já, s Ma Sung dokonce i na trh. Ma Sung nebyla Mandžujka, nýbrž Číňanka, a měla malé znetvořené nožičky, na kterých nemotorně cupitala. Zpátky jsme si brávaly nákladní rikšu. Seděly jsme na ní uprostřed nákupů, Ma Sung nás k sobě pevně tiskla, abychom se při tom drkotání neskutálely z vozu. Tan, starý strážce brány, který už nedokázal nic víc než poklimbávat na své židličce a sotva se zvedl, když přicházel nebo odcházel jeho pán, musel na Ma Sunžin rozkaz pomáhat s vykládáním. Vzdychal při tom a zmučeně po mně pokutoval, abych ho při té práci alespoň politovala. Byla jsem jeho miláček, často mi podstrčil měďák, za který jsem si pak u podomního obchodníka kupovala trumpetku, větrníček nebo ozdobné těstové panenky, představující nějakou herečku či herce. Tři strýčkovy konkubíny, Lotosový kvítek, Třpytivá rosa a Vycházející měsíc, nebo jak se vlastně jmenovaly, mě

慈禧的秘密日记慈禧的秘密日记慈禧的秘密日记慈禧的秘密日记慈禧的秘

často vylákaly do zadního traktu, kde měla každá z nich svůj vlastní pokojík a společný balkón nad kuchyní, stájí a skladištěm. Krátily si tam čas vyšíváním, mlsáním a nekonečným hašteřením. Když vyšel ven Siou, v každé ruce pár slípek, jež pak podřezával, vykláněly se konkubíny dychtivě přes zábradlí a přihlížely. Bylo to pro ně jedno z mála rozptýlení. Dávaly mi perly na navlékání a krmily mě kandovaným ovocem – a to vše k velké lítosti tatínkovy konkubíny Tchi Jou, která za námi po otcově smrti přijela do Pekingu a také našla útočiště u strýčka Mujangy, protože jsme ji přece nemohli nechat stát na ulici; avšak strýčkovy souložnice ji nikdy nepovažovaly za sobě rovnou a žádná z nich ji k sobě nikdy nepozvala.

Jednou za týden jsem vídala, jak strýček Mujanga stoupá po schodech na zadní balkón, celý zadýchaný, jak byl tlustý a přecpaný hutným jídlem, a to jsem pak nahoře našla jen dvě ze tří konkubín a zpoza zavřených dveří jednoho ze tří pokojíků se ozývalo hlasité chrupání, které ty dvě nutkalo k smíchu. „Tvůj strejda sotva zalehne, hned spí," říkaly mi vždycky. No a? Nebylo to tak správné? Copak na tom bylo k smíchu?

V doprovodu Tchi Jou jsem někdy směla se Sakotou na novoroční trh nebo na jarmark u Ccheng-Juangova chrámu. Naši kuliové – my dvě jsme seděly v jedněch nosítkách – s námi klusali rušnými ulicemi, kde bylo vždycky hodně co vidět: svatební průvod nebo pohřeb s muzikou. A jednou: popravu. Než jsme se nadály, stály jsme u toho: kuliové si s pronikavými výkřiky proklestili cestu na-

慈禧的秘密日记慈禧的秘密日记慈禧的秘密日记慈禧的秘密日记慈禧的秘

慈禧的秘密日记慈禧的秘密日记慈禧的秘密日记慈禧的秘密日记慈禧的秘

mačkaným davem. Tři muži klečeli, ruce svázané za zády, na ulici zalité sluncem a bázlivé pokukovali po katovi, tatarském obru, který k nim kráčel klidně a sebejistě, široký meč sevřený v obou pěstích. Lidé si nás všimli, katův pomocník se k nám čtverácky obrátil a řekl odsouzencům: „Jestli chcete před smrtí vidět ještě něco pěkného, tak se koukněte tamhle!“ Diváci se smáli a všichni se na nás dívali. Honem jsme stydlivě spustily záclony.

„Dál! Já chci dál! Tak jděte!“ poroučela Sakota kuliům, ale ti se jen překvapeně otočili s šátkem si otírali pot z tváří a šíje. Nemohli pochopit, že by byl rozkaz míněn vážně. Snad si takovou podívanou nenecháme ujít? Když neposlechli, dupala Sakota vzteky a zakryla si uši a oči, jen aby nic neviděla a hlavně neslyšela ten nářek, jaký teď spustili ti tři odsouzenci. Já však bezděčně rozhrnula záclony, *musela* jsem se dívat! Katův pomocník zvedl copánek první oběti a obnažil ji tak šíji. Viděla jsem zvednuté paže tatarského obra a bleskurychlé dopadnutí meče. Hlava odletěla od těla a houpala se na cůpku v ruce katova pomocníka, který hbitě odskočil, aby ho nepostříkala krev tryskající z krku. Obestřely mě mrákoty, zatmělo se mi před očima. Další dvě popravy jsem neviděla, jen hlavy přidržené za cůpek a pak nedbale odhozené do košíku přímo k nohám dětí, které se protlačily až do první řady. Naši kuliové s povzdechem opět zvedli nosítka a dali se do klusu, chválili přitom katovu zručnost a nadávali na dav, když se nechtěl dost rychle rozestoupit. Po chvíli jsem se zase

慈禧的秘密日记慈禧的秘密日记慈禧的秘密日记慈禧的秘密日记慈禧的秘

trochu vzpamatovala. Vzala jsem Sakotu za ruku. Měla ji studenou a vlhkou.

Když jsme dorazili na jarmark, ptala se nás Tchi Jou, jestli jsme se hodně polekaly. „Ne," odpověděla jsem za nás za obě. Dívala jsem se jako každý na akrobaty a žongléry, na muže na chůdách a provazolezce, kteří nám vysoko nad hlavou prováděli své krkolomné kousky s hbitostí a ladností veverek, poslouchala jsem písně kramářů o strašných válečných výjevech a trojnásobných mordech a smála jsem se vtipům kočovných herců. Té noci se mi však zdálo o zkrvavených trupech a hlavách. Sakota, která vůbec nemohla usnout, mě vzbudila, protože jsem se ze spaní oháněla a křičela. Chtěla, abych jí pověděla, co jsem vlastně viděla, a rozechvěle mě poslouchala. Poprvé jsem si uvědomila, jak křehká je hranice mezi životem a smrtí a jak nebezpečný je život na zemi. Byl to zvláštní a skličující objev.

Wang mi již často vyprávěla o jedné smutné události ve svém životě, její příběh jsem však pořádně pochopila až nyní: utopila totiž krátce po narození svou druhou dcerušku, protože její muž, drobný rolník s jednou kravkou a pronajatým kouskem pole, byl příliš chudý na to, aby uživil více než jednu dceru. Když se jí tedy narodilo druhé děvčátko místo syna, s kterým napevno počítala, byla by se studem nejraději oběsila. Ale kdo by pak vařil jejímu muži, kdo by mu spravoval oděv?

Zírala před sebe. „Ano, udělala jsem to. Hned jak se narodila, později bych to možná už nedokázala. Bylo to v zimě,

慈禧的秘密日记慈禧的秘密日记慈禧的秘密日记慈禧的秘密日记慈禧的秘

慈禧的秘密日记慈禧的秘密日记慈禧的秘密日记慈禧的秘密日记慈禧的秘

hrála dofialova prochlazením a plakala, až mě to za srdce bralo, jako by chudinka chápala, co ji čeká. Ale já to udělala. Podržela jsem ji v ledové vodě, až se přestala hýbat. Muselo to být!“ Hlas měla tvrdý a pyšný. „Vlastní ruce jsem měla jako led, když jsem ji vyndala z vody a položila do hrobečku, který mezitím vykopal muž. Příště se narodil naštěstí chlapec!“

Přivedla pak na svět ještě čtyři. Čtyři syny! Dva zemřeli, když zemí táhla smrtelná nakažlivá choroba, jeden se chytil potulného vojska: ani pořádně nevěděl, co dělá. Ale čtvrtý, nejmladší, teď obdělává půdu svého otce, je ženatý a už má sám syna. Jen škoda, že se toho nedožil její muž!

Najednou se rozesmála. Ale nebyla myšlenkami u svého vnuka, jak jsem si zprvu myslela. „Zapalovaly se mi bradavky potom, co se stalo s mou holčičkou, prsy jsem měla tvrdé mlékem, které nikdo nesál. „Tak dej napít mně,“ povídal můj muž. Bylo to zvláštní, když mi u prsu ležel dospělý mužský, vonící zemí a hnojem. Ale já věděla, že mu to dělá dobře. Mléko z krávy jsme museli prodávat, aby bylo z čeho žít.“

Přemáhala jsem odpor.

„Proč jsi ji musela utopit? Tos ji nemohla odložit?“

Podívala se na mě užasle.

„U misionářů! To tak!“

Slyšela jsem toho dost o misionářích, o těch bradatých bílých mužích, kteří vyprávějí lidem o novém bohu. Ale nevěděla jsem, že se u nich mohou odkládat děti – myslela jsem spíš na bohaté bezdětné ženy, které by se ve svém

慈禧的秘密日记慈禧的秘密日记慈禧的秘密日记慈禧的秘密日记慈禧的秘

zoufalství slitovaly třeba i nad holčičkou, kdyby ji našly plakat na prahu.

„Copak misionáři přijímají děti?“

„Ano. A obětují je pak svému falešnému bohu.“ Wang pocházela z provincie Šan-si a mohla to tedy vědět, protože tam misionáři skutečně byli. „Zabíjejí je a z jejich očí vyvařují zázračný lék, kterým pak léčí nemocné pokřtěnce.“ Z hlasu jí čišela hluboká nenávist. „Kam vkročí, tam přinesou neštěstí! Berou nám nejlepší půdu a stavějí na ní chrámy a špičaté věže, o které se zraňují duchové vzduchu a vod – jaký div, že nás pak trestají suchem a zátopami? A když dolehne hlad, zasívají bílí mniši rozbroje mezi lidi jedné a téže vesnice tím, že pomáhají jen těm, co se obrátili na víru. A takoví ‚rejžoví pokřestěnci‘ se pak dívají na nás na ostatní skrz prsty a už ani nechtějí pomáhat udržovat naše vlastní chrámy a my abychom za ně všechno platili sami! Jen počkej, však ještě dostanou, co jim patří!“

Wang se nedožila toho, jak se „boxeři“ krvavě pomstili misionářům a jejich přívržencům. Bylo by jí to udělalo dobře.

Strýček Mujanga nebyl tak přísný jako většina jiných otců rodin a dovoloval nám děvčátkům, abychom si hrály s chlapci, a dokonce i s jejich kamarády, když přišli na návštěvu, pokud na nás ovšem někdo dohlížel. Maminka na nás pozor dávat nemohla, ta vysedávala u tetičky, která byla nemocná a nehnula se z lůžka, a když strýčkovy konkubíny nakonec vzaly na milost Tchi Jou, trávila s nimi i ona celé dny na zadním balkóně. Zato Wang za námi běhala, kam

慈禧的秘密日记慈禧的秘密日记慈禧的秘密日记慈禧的秘密日记慈禧的秘

慈禧的秘密日记慈禧的秘密日记慈禧的秘密日记慈禧的秘密日记慈禧的秘

jsme se jen hnuli, a hlídala nás z balkónu, odkud měla výhled na dvorek, kde jsme si společně hráli, smáli se, mlsali a klábosili. Jednoho dne, mohlo mi být tak dvanáct třináct, jsem se seznámila se svým bratrancem Žung Luem. Seděl vznosně v sedle ke mně přistoupil. „Tak to jsi ty, Orchidejko?“ Říkali mi Orchidej, ale vlastně jsem se jmenovala po našem klanu: Jehonala. Žung Lu byl asi o rok starší než já, ale pro mě to už byl hotový muž. Měl pěknou, jasnou tvář a vyzývavý, trochu ironický pohled a mé dívčí srdce bylo do něho hned celé pryč. Chce se stát důstojníkem, povídal, a chce bojovat za Císaře proti tchajpchingským rebelům: však to jsou jen samí bandité, darebáci a bídáci, kteří pod vedením svého vůdce řečeného Nebeský král tyranizují celé kraje, ničí rýžová pole, vypalují města a vesnice a na znamení pohrdání vládnoucí dynastií si ustřihli mandžuský cop a nechávají si vlasy halabala růst jako opice. Hltala jsem každé slovo, které řekl. Věděla jsem sice, že někde je nějaká rebelie, ale nikdy jsem se nad tím nepozastavila: připadalo mi to všechno tak vzdálené a Čína byla tak veliká.

„A kde proti nim budeš bojovat?“ zeptala jsem se bez dechu. Jmenoval několik provincií pod krvavou nadvládou vlasatců. An-chuej a Chu-pej, údolí Jang-c’ a… Snažila jsem se, co jsem mohla, zapamatovat si ta jména, ale snadné to nebylo. Nedokázala jsem z něho spustit oči.

Přirozeně že mu neušlo, jaké city k němu chovám, nikdy nebyl netečný k pohledu ženských očí, nikdy nepřeslechl milostné zachvění ženského hlasu. Sakotě se také líbil

慈禧的秘密日记慈禧的秘密日记慈禧的秘密日记慈禧的秘密日记慈禧的秘

a Sakota byla hezčí než já, to jsem musela sama uznat, měla nesmírně jemný a něžný obličejíček. Ale naštěstí si vybral mne, a ne ji, pořád mi byl nablízku nebo já jemu a silácké bouřlivácké příběhy vyprávěl vlastně jen kvůli mně. Někdy se nezlostil jen na tchajpchingské rebely, kteří měli tu drzost, že sjížděli na svých ocelových lodích Jang-c'. Mysleli si zřejmě, že Čína je velký meloun, ze kterého si může každý, kdo má žízeň, ukrojit.

Zasmál se zlověstně a zvedl paži, jako by měl v rukou katovský meč jako onen Tatar a s ním pak jednou ranou… Přitom se mě letmo dotkl, snad bezpečně, možná že si toho ani nevšiml, ale mne při tom zalil pocit takového štěstí, že to až zabolelo.

Snila jsem o své lásce a v temné noci jsem se svěřila se svým tajemstvím Sakotě a zapřísahala ji přitom, aby mě nikdy neprozradila. Celé dny jsem prochodila jako zmátožená, než se zase u nás objevil, a potom jsem bývala nadobro ztracená. Chovala jsem se nepřirozeně, vyzývavě, mluvila jsem příliš nahlas, dokonce jsem se mu ve své bujnosti vysmívala, že jsem byla tak hloupá. Jistě mě nakonec pustí k vodě a věnuje svou přízeň Sakotě!

Ale ne. Měl oči jen pro mne. A aniž jsme si to oba uvědomovali, čekali jsme jen na chvíli, kdy budeme na okamžik bez dozoru. Jednou taková chvíle nadešla, maminka na okamžik odvolala Wang. Zatajila jsem dech. Žung Lu, bledý vzrušením, se rozhlédl, jsme-li skutečně sami, pak mi nešikovně ovinul paži kolem ramen, ale hned mě zase pustil, jako by se bál, že se rozzlobím. „Později se s tebou ožením!“

慈禧的秘密日记慈禧的秘密日记慈禧的秘密日记慈禧的秘密日记慈禧的秘